

Emil Lemström

25.10.2023

Eduskunta
Talousvaliokunta
TaV@eduskunta.fi

Talousvaliokunta, kirjallinen lausunto 25.10.2023

Asiat: HE 41/2023 vp - valtion talousarvioksi 2024 sekä Asia: VNS 1/2024 vp, tarkistettu vuosia 2024–2027 koskeva julkisen talouden suunnitelma

Pyydettyinä lausuntona valtion talousarvioksi 2024 sekä 2024–2027 julkisen talouden suunnitelma Metsäteollisuus ry toteaa seuraavaa:

- Kannatamme hallituksen pyrkimystä tasapainottaa Suomen julkista taloutta ja hillitä velkaantumista. Näemme kehysmenettelyn uskottavuuden palauttamisen välttämättömänä julkisten menojen hillitsemisen välineenä. Teollisuuden kilpailukyvyn vahvistaminen ja vihreiden investointien edellytysten parantaminen on nähdäksemme Suomeen kestävä kasvun edellytys.
- Korostamme tarvetta liikenneväylien kunnossapitoon ja erityisesti pitkäjänteiselle vähäliikenteisten teiden toimenpideohjelmalle, sekä sille osoitettua erillisrahoitusta. Korjausvelan purkuun osoitetaan ensi vuodelle 250 MEur, mutta tällä rahoituksella ei aikaansaada vaikutusta yksityisomisteisille metsä- ja yksityisteille.
- Korostamme, että Suomen biotalousstrategian mukaisen arvolisän kasvattamiseksi on julkisia TKI-panostuksia kohdennettava yritysveltoisvetoisesti, innovaatioketjun loppupäähän sekä fossiilisia korvaavien biomateriaali- ja tuoteteknologioiden kehittämiseen. Pidämme hyvänä valtion talousarvion kirjausta kohdentaa julkista TKI-panostusta yritysveltoisesti.
- Korostamme metsien kasvun edistämisen tärkeyttä aktiivisella ja oikeaan aikaan toteutetulla metsänhoidolla. Terveet ja hyvin kasvavat metsät tarjoavat Suomelle merkittäviä taloudellisia, sosiaalisia sekä ekologisia hyötyjä. Tästä syystä pidämme valitettavana metsätalouden kannustejärjestelmään kohdistettuja leikkauksia. Leikkaukset vaikuttavat myös Kansallisen metsästrategia 2035 toimeenpanon edistämiseen.

Yleinen talouspolitiikka

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen vuoden 2024 talousarvioesityksen ehdotettu määrärahataso on 87,9 mrd. euroa, mikä on 6,5 mrd. euroa enemmän kuin vuoden 2023 varsinaisessa talousarviossa. Hallitusohjelman talouspolitiikan tärkein päämäärä on saada Suomen talous kasvuun käynnistämällä työllisyyttä ja kasvua vauhdittavia

25.10.2023

rakenteellisia uudistuksia, joiden myönteiset vaikutukset julkiseen talouteen näkyvät vasta tulevina vuosina. Sopeutustoimista huolimatta vuoden 2024 budjetin alijäämä on 11,5 mrd. euroa heikentyneen suhdannetilanteen ja valtion velan korkomenojen nousun myötä.

Metsäteollisuus ry pitää hyvänä hallituksen päätöstä ryhtyä talouspolitiikan suunnanmuutokseen. Myös investointiohjelman käynnistäminen on aiheellinen ja hallituksen teollisuuspoliittisen kokonaisuuden toteuttamisen yksi kulmakivi.

Teollisuuspolitiikka

Hallitus vauhdittaa siirtymää puhtaaseen energiaan 160 miljoonalla eurolla. EU:n elpymisvälineen (REPowerEU 127 milj.) varoja suunnataan luvituksen vahdittamiseen, puhtaan energian ja materiaalivirtojen T&K-rahoitukseen ja pilotointiin sekä puhtaan siirtymän investointeihin.

Vuodelle 2024 sähköistämistukeen on varattu 150 miljoonaa euroa. Sähköistäminen on yleisesti tunnustettu tärkeäksi välineeksi päästöjen vähentämisessä, mutta ilman erillistä päätöstä tuki loppuu jo vuonna 2026. Maiden välinen tukikilpailu vihreän siirtymän investoinneista ja vientiteollisuuden kilpailukyvyyn säilyttämiseksi puoltavat tuen jatkoa. Metsäteollisuus ry pitää erittäin tärkeänä, että tehtäisiin päätös sähköistämisen tuen jatkamisesta kuluvan päästökaupunkauden loppuun eli vuoteen 2030 asti, jotta turvataan suomalaisen vientiteollisuuden kilpailukyky.

Orpon hallituksen ensimmäinen budjetti osoittaa hallituksen sitoutumista myös TKI-rahoituksen pitkän aikavälin kehittämiseen. Metsäteollisuus ry pitää hyvänä sitä, että hallitus huomioi TKI-rahoitukseen jaossa yritysveltoisen TKI-toiminnan tärkeän roolin ja merkityksen 4 prosentin TKI-tavoitteen saavuttamiseksi.

Väylä- ja tieverkko

Hallitusohjelmassa tavoitellaan väyläverkon kehittämistä ja korjausvelan kasvun torjumista erillisellä investointiohjelmalla. Metsäteollisuuden näkökulmasta erityisesti panostukset olemassa olevien ratojen sähköistykseen, kapasiteetin nostoon ja kunnan parantamiseen ovat tervetulleita.

Pidämme tärkeänä, että metsäteollisuudelle tärkeille pääradalle, Savonradalle ja Karjalanradalle suunnatut toimenpiteet saadaan ajoissa liikkeelle. Vuoden 2024 talousarvioesityksessä on huomioitu jo aiemmin päätettynä hankkeena Luumäki-lmatran yhteyden kehittäminen (210 miljoonaa euroa) sekä Kouvola-Kuopio-välin nopeuksien nostamisen suunnittelun aloittaminen (3 miljoonaa euroa). Tornion ja Kolarin välin sähköistykseen osoitetaan talousarvioesityksessä 7,5 miljoonaa euroa.

Investointiohjelman selvä puute ovat jäänmurtajainvestoinnit. Suomen nykyisistä kahdeksasta jäänmurtajista vanhimmat ovat 1970-luvulla rakennetut Urho ja Sisu sekä 1954 rakennettu ja vuonna 1979 uusittu Voima. Rahtiliikenteessä siirrytään ympäristösyistä yhä kookkaampiin laivoihin, joille nykyiset murtajat eivät kykene

25.10.2023

avaamaan riittävän leveitä väyliä. Huomioiden viimeaikaiset metsäteollisuuden investoinnit Pohjois-Suomeen emme voi korostaa tarpeeksi nykyajan tarpeisiin vastaavien jäänmurtajien tarpeellisuutta.

Hallitusohjelmaan on kirjattu tavoite huomioida alempiasteinen tieverkko perusväylänpidossa. Metsäteollisuus ry:n näkemyksen mukaan tämä edellyttäisi perusväylänpidossa korvamerkintää vähäliikenteiselle tieverkolle, muutoin pääväylien palvelupuutteet sekä kohonneet kustannustasot merkittävästi vähentävät sitä rahoitusosuutta, joka jää vähäliikenteisten teiden kunnossapitämiseen. Korjausvelan purkuun osoitetut 250 miljoonaa euroa vuodelle 2024 tulevat tarpeeseen, mutta peräänkuulutamme pitkäjänteistä korjausvelkaohjelmaa, jolla purettaisiin järjestelmällisesti ja kohdennetusti myös metsäteollisuudelle tärkeiden vähäliikenteisten teiden korjausvelkaa.

Osana hallitusohjelman metsäpolitiikkaa esitetään metsätalouden tarpeiden huomioimista liikenneväylien rahoituksessa ja sen kohdentamisessa. Valitettavasti tämä tavoite jää vuoden 2024 talousarvioesityksessä vaille toimenpiteitä. Yksityisteiden avustuksia leikataan 4,5 miljoonan euron edestä tilanteessa, jossa korotetut määrärahat ja tukiprosentit ovat juuri saaneet tiekuntia liikkeelle. Puunsaannin ja huoltovarmuuden turvaamiseksi osoitettu 10 miljoonan euron vuotuinen erilliraha poistuu kokonaan, vaikka rahoitus on ollut toimiva ja monin paikoin sidottu loppuun jo aikaisessa vaiheessa vuonna 2023.

Vähäliikenteisten teiden merkitystä metsätaloudelle ja -teollisuudelle ei voi liiaksi korostaa. Tarvitsemme näille väylille pitkäjänteistä ja ennakoitavaa toimintaympäristöä, joka kannustaa ja mahdollistaa väylien kunnossapitämisen liikenneturvallisuuden ja elinkeinoelämän tarpeiden mukaisesti. Tämä ei tule näkemyksemme mukaan toteutumaan ilman järjestelmällisiä toimenpiteitä ja riittävää rahoitustasoa.

Väylämaksut ja liikennepolttoaineiden veroalennus

Tuemme hallituksen päätöstä jatkaa väylämaksun puolitusta vuoden 2024 alusta ja lopulta säätää de facto-väylämaksutaso pysyväksi. Pidämme erityisen tärkeänä, että hallitus haluaa väylämaksun pysyvällä puolituksella tukea vientiteollisuuden suhteellista kilpailukykyä. Vaikka puolituksen jatko ei käytännössä vähennä vientiteollisuuden kustannuksia, lisää se toimintaympäristön ennakoitavuutta. Peräänkuulutamme väylämaksujärjestelmän uudistamista pysyvän puolituksen puitteissa niin, että se kannustaa säännölliseen liikennöintiin hyvillä jäissäkulkuminaisuuksilla sekä huomioi Venäjän kauppamerenkulun muutosten vaikutukset Suomen ulkomaankauppaan.

Tuemme hallituksen päätöstä alentaa polttoaineveroja pienentämällä liikennepolttoaineiden energiasisältöveroja. Päätös vähentää raskaan kaluston polttoainekustannuksia on erityisen kannatettava tilanteessa, jossa metsäteollisuuden kuljetusketjuihin kohdistuu merkittävää inflaatiosta aiheutuvaa painetta sekä kustannuksia uusien lainsäädäntövelvoitteiden vuoksi. Päätös merkitsee linjamuutosta jo pitkään jatkuneille liikennepolttoaineiden veronkiristyksille ja on siksi erittäin tervetullut.

25.10.2023

Samalla haluamme muistuttaa, että edellisellä hallituskaudella valmisteltu lakiesitys ammattidieselistä arvioi ammattidieseljärjestelmän hintavaikutuksen raskaalle liikenteelle jopa kaksinkertaiseksi nyt lausuttavana olevaan vaihtoehtoon verrattuna. Näkemyksemme mukaan logistiikan kustannuskilpailukyky edellyttää edelleen hallitukselta aktiivisia toimia, jotta tavaraliikenteen edellytykset kotimaan ja vientikuljetuksissa paranevat.

Puuraaka-aineen saatavuuden turvaaminen

Metsäteollisuus ry korostaa metsien kasvun edistämisen tärkeyttä aktiivisella ja oikeaan aikaan toteutetulla metsänhoidolla. Terveet ja hyvin kasvavat metsät tarjoavat Suomelle merkittäviä taloudellisia, sosiaalisia sekä ekologisia hyötyjä tehden Suomesta myös houkuttelevan toimintaympäristön vihreille investoinneille.

Metsäteollisuus ry on huolissaan metsätalouden kannustejärjestelmän nuorten metsien hoitoon liittyvistä rahoitusleikkauksista. Nuorten metsien kasvu lisäksi Venäjän Ukrainaan kohdistunut hyökkäyssota on kasvattanut kilpailua puuraaka-aineesta ja johtanut valitettavasti jalostuskelpoisen puun ohjautumiseen kasvavasti polttoon. Vaikutukset heijastuvat erityisesti kuitupuun käyttöön. Kannustejärjestelmän tarkoituksena on tukea yksityisiä metsänomistajia sellaisissa metsänhoidollisissa toimenpiteissä, joiden tekemisestä ei seuraa välitöntä taloudellista hyötyä, joka lisää osaltaan myös jalostuskelvottoman energiapuun tarjontaa.

Metsäteollisuus ry haluaa myös muistuttaa Kansallisen metsästrategia 2035 toimeenpanon tärkeydestä, ja nostaa esiin huolen leikkausten vaikutuksista strategian sisältämien toimien edistämiseen. Aktiivinen ja oikeaan aikaan toteutettu metsänhoito lisää nuorten metsien kasvua ja järeytymistä ja turvaa näin ollen puuraaka-aineen riittämistä sekä lisää hiilensidontaa.

Metsäteollisuus ry

Paula Lehtomäki
toimitusjohtaja